

مطالعه نماد آسمان در قرآن، اساطیر، ادبیات، عرفان و هنر ایران

محبوبه گرگانی نژاد، سید محمد میرشفیعی

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته هنر اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز
استادیار دانشگاه هنر اسلامی تبریز

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۰۴/۱۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱

چکیده

هنر اسلامی دارای گنجینه عظیمی از معانی عمیق عرفانی است، نماد که مظهر و سمبل هم نامیده می‌شود، در عرصه های مختلف با معانی متفاوت ظهور پیدا می‌کند که می‌تواند باعث تنوع در بیان اندیشه ها و آرا گردد. زندگی بشر آکنده از نمادها یا رموز است. نماد آسمان از جمله نمادهایی است که بطور وسیع در ادبیات اساطیری دینی و ادب منظوم و مثنوی و همچنین بر روی آثار هنری بسیاری از اقوام با اهداف متفاوت به کار رفته است. نتایج پژوهش نشان دهنده آن است که در قرآن آیات مربوط به آسمان بسیار متنوع و جالب است. در اساطیر نمادین ایرانی، روشنایی و نور برآمده از گنبد آسمان است. و آسمان نماد مرد، ملکوت و پدر شناخته شده است. در ادبیات و عرفان نیز بازتابش دیده می‌شود. این نمادها در آرایه های تزیینی و هنرهای دستی از دیرباز کاربرد فراوانی داشته است و هنرمند ایران باستان با نگرشی صحیح و کاربرد فطری عناصر بصری و کیفیت های تجسمی به مناسب ترین شکل به بیان موضوع و مضمون مورد نظر پرداخته است. از بررسی و تطبیق نماد آسمان در قرآن، اساطیر، ادبیات، عرفان و هنر ایران با تفسیر معانی آن در قرآن، اساطیر، ادبیات و عرفان کاملاً مطابق و هم سو و در ارتباط می باشد.

واژگان کلیدی: نماد آسمان، آسمان در قرآن، آسمان در اساطیر، آسمان در ادبیات، آسمان در عرفان، آسمان در هنر